

62
ET

FACTS

Euroopa Tööohutuse ja Tervishoiu Agentuur

ISSN 1725-7026

Noortöötajate ohutus – nõuanded juhendajatele

Sissejuhatus

Euroopa statistika kohaselt toimub 18–24-aastaste noortega tööõnnetusi 50% sagedamini kui teistes vanusekategoriates. Õnnetuste suure arvu üheks põhjuseks on ebapiisav juhendamine. Tööd alustavale noorele on tema töökoht, ülesanded ja selle ohud veel võõrad. Kogenematus tähendab, et tõenäoliselt ei oska noortöötaja ohte ära tunda või pöörata neile piisavat tähelepanu. Peale selle kehtivad alaealiste töötamisele teatud piirangud. Selle kõige tõttu vajavad noored lisaks koolitusele ka rohkem juhendamist kui täiskasvanud. See kehtib nii praktiliselt olevate õpilaste kui ka uute töötajate kohta.

17-aastane tüdruk jäi koolivaheajal töötades juba esimesel töötunnil sõrmeotsast ilma. Ta töötas pagaritöökojas ja ta sõrmed jäid masina vahele. Juhtunu uurimisaruanDES märgiti, et juhendaja ei olnud enne õnnetuse juhtumist teadlik, et tütarlaps kasutab seda masinat.

23-aastane noormees sai raskeid põletushaavu, puutudes kokku värvipüstoli puhastamiseks mõeldud lahustiga. Selles ettevõttes esines ohtlikke töövõtteid, muuhulgas hoiti puhastuslahustit avatud ja märgistamata nõudes, samuti puudus vajalik väljaõpe ja järelevalve.

16-aastane noormees murdis mõlemad jalaluud, kui ta kaks tundi pärast esimese tööpäeva algust kukkus 18-tonnise prügiveoauto astmelaualt ja jäi auto alla. Ohutusmeetmed olid küll ette nähtud, kuid nende järgimise järelevalve oli puudulik. Probleemiks oli eelkõige ebapiisav järelevalve ja väljaõpe.

Tööandja poolne järelevalvekorraldus (1)

Tööandja peab korraldama järelevalve noorte inimeste töö üle. Tööandja peab läbi viima ka riskihindamisi, mille käigus tehakse kindlaks just noorte töötajatega seotud riskid ning vajalikud ennetusmeetmed, sealhulgas järelevalvevajadus.

Tööandja peab teid juhendajarolliks ette valmistades:

- andma piisava noorte töö ohtude ja järelevalvemeetmete, nende töö piirangute ning eri ülesanneteks vajalike järelevalvetasandite alase väljaõppe, sealhulgas tööoperatsioonide osas, mis vajavad pidevat järelevalvet;
- õpetama teid välja tervishoiu- ja ohutusküsimustes, mis võivad osutada vajalikuks noortega töötamisel ja juhendaja ülesannete täitmisel;
- tagama, et mõistaksite oma rolli, mida teilt nõutakse, ja seda, kuidas juhendaja ülesandeid täita;

- andma teile piisavalt aega ja õigused oma juhendajaülesannete täitmiseks;
- tagama, et oleksite juhendatavate tööoperatsioonide ohutuse ja tervishoiu alal pädev;
- tagama teile võimaluse teatada noorte töötajate ohutusega seotud probleemidest ja teha parendusettepanekuid, sh järelevalvekorra suhtes.

Juhendajad: teie ülioluline roll

Juhendajana on teil väga tähtis osa noorte ohutuse ja tervishoiu tagamises, ja seda mitmel viisil:

- tagades, et kasutatakse ohutuid töömeetodeid;
- selgitades nende tähtsust;
- andes ise head eeskuju;
- aidates edendada ohutuskultuuri;
- hinnates ohutut käitumist.

Noored võivad olla küll kogenematud, kuid sellegipoolest on tähtis aktiivselt küsida nende arvamust ja julgustada neid ohutuse küsimustes kaasa rääkima. Noortöötaja jaoks tuleks sisse seada tervishoiu- ja ohutuskorraldus, mis tugineb riskihindamisel. Jälgida tuleb võetud meetmeid kontrollimaks, kas need on piisavalt tõhusad ja kas mingite muudatuste korral vajaksid need üle vaatamist. Seega peaksite te teatama kõigist probleemidest ja muudatustest ning julgustama ka noori tegema sama.

(1) Täpsemat teavet leiate teabelehel „Noorte töötajate ohutus – nõuanded tööandjatele“.

Noortöötajate järelevalve juurde kuulub: (²)

- õpilase tööks vajalike oskuste/pädevuste **hindamine**;
- noori ohustavate tegurite **tuvastamine**; noored on ohu suhtes tundlikumad ja võivad vajada hoolikamat järelevalvet kui teised töötajad;
- tõhusate kontrolli- ja ettevaatusmeetmete **kehtestamine** vigastuste vältimiseks: kaitsekatted, piirded, keelud, inspekteerimised, pistelised kontrollid, teavitamine, väljaõpe, töövõtted ja järelevalve;
- ohutute töötavade pidev lihtsustamine ja **täiustamine**;
- hea tava kohta **teabe ja juhiste andmine**;
- õige tööviisi **ettenäitamine**, vajaduse korral hästi aeglaselt;
- ülesannete **jagamine** vastavalt oskustele ning vahetu juhendamine, kuni õpilane on piisavalt pädev;
- õigest tööviisist ja ettevaatusmeetmetest arusaamise **kontrollimine**;
- noorte töötajate tegevuse **jälgimine** ja vajaduse korral õige tööviisi veelkordne ettenäitamine, et parandada arusaamist;
- noorte **ärakuulamine**, nende arvamuse küsimine ja arvestamine, näiteks kaasates neid riskihindamisse;
- noorte **teavitamine** sellest, kust teie äraolekul abi või nõu saada ning mida teha, kui nad tunnevad ennast ebakindlalt;
- **tagamine**, et nad teavad, mida teha eriolukorras;
- töötajate **varustamine** kirjalike ohutusjuhenditega ja asjakohaste kaitsevahendite või tööriietusega;
- **väärtuste sisendamine**, selgitades tööohutuse ja -tervishoiu tähtsust, edendades õiget suhtumist, tõstes teadlikkust ja näidates head eeskuju;
- **motiveerimine**, aitamine, töö lihtsamaks tegemine ja õpetamine;
- **kontrollimine**, korraldamine ja vajadusel distsiplineerimine.

Alaaliste erivajadused (³)

Juhendajad peavad teadma, et alaalsed ei tohi teatud töid teha.

Üldreeglina EI TOHI alaalsed teha järgmist tööd:

- mis ületab nende füüsilisi või vaimseid võimeid;

- kus nad puutuvad kokku mürgiste või vähkkasvajate põhjustavate ainetega;
- kus nad puutuvad kokku kiirgusega;
- kus on äärmuslik temperatuur, müra või vibratsioon;
- mis on seotud riskidega, mille äratundmine ja vältimine on vähese kogemuse, väljaõppe või ohutusele ebapiisava tähelepanu pööramise tõttu vähetõenäoline.

Teabeleht „Noortöötajate kaitse töökohal“ annab täpsemat teavet tööülesannetest ja tööaja piirangutest vastavalt vanusele ning kutseõppe suhtes tehtavatest eranditest. Kui teil on noorte töötamise suhtes kahtlusi, pöörduge oma tööandja poole. Kontrollige asja siseriiklike nõuete järgi.

Mentorlus

Mõni tööandja määrab noortele mentori. Mentori ülesanne on täpselt jälgida oma hoolealust ja teda juhendada. Selle juurde kuulub: (⁴)

- õige suhtumise õpetamine, et tagada noortele tugev põhi edasiseks tööeluks. Kui täiskasvanu suhtumine ohutusse on vale, võib tal probleemidega toimetulemiseks olla piisavalt teadmisi ja oskusi, ent noorel neid ei ole;
- noorte julgustamine tööohutuses osalema, töö riskide ja ettevaatusabinõude kohta küsimusi esitama, teatama kõigist ohtudest, mida nad märkavad, ja neid arutama. Kasutage ära noorte soovi meeldida;
- kinnitamine, et keeldumises ei ole midagi halba, kui nad täpselt ei tea, kuidas midagi teha;
- õigete kaitsevahendite ja ettevaatusabinõude kasutamise vajalikkuse rõhutamine.

Töäjõudu rentiva firma 22-aastane töötaja jäi tiheda liiklusega raudteel töötades rongi alla ja hukkus. Ta oli jõudnud töötada ainult paar vahetust ja saanud üksnes üldisi ohutusjuhiseid töötamiseks raudteel. Ohutusmeetodid ja järelevalve olid puudulikud. Pärast õnnetust tegi tööhõiveagentuur mitmeid muudatusi ning võttis muuhulgas kasutusele mentorluse süsteemi, et jälgida uute töötajate arengut.

Täiendav teave noorte töötajate kohta on aadressil

<http://ew2006.osha.eu.int/>

Eesti puhul võib **asjakohast lisateavet** saada veebilehelt

<http://osh.sm.ee>

(¹) Õppe- ja õpioskuste nõukogu (*Learning Skills Council*) ja Õnnetuste Vältimise Kuningliku Ühingu (ROSPA) soovitude põhjal.

(²) Noorte tööalase kaitse direktiiv 94/33/EÜ seab vähimnõuded. Liikmesriigiti võib seadus olla rangem, näiteks vanuse alammäära osas, millest alates lapsed tohivad töötada, töötaja ning keelatud tööde suhtes, niisiis on tähtis asja kontrollida siseriiklike õigusaktide järgi.

(³) ROSPA nõuannete põhjal.